

Osmanlı Minyatür Sanatı

– KONUK YAZAR · 03 Aralık 2016

OSMANLI MİNYATÜR SANATI

Osmanlı Devleti güzel sanatlara verdiği özen ve emekle tüm dünyaya örnek olmuştur. Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman devirlerinde Osmanlı minyatürü özgün üslûbuna yaklaşmıştır. Nakkaş Matrakçı Nasuh, Kanuni dönemine özgün üslûbuyla sanatımıza katkıda bulunmuştur. Bazen bir müzeyi yahut sanat galerisini ziyarete gidince ebru, minyatür, hat, tezhip, çini gibi el emeği göz nuru eserleri görünce nasıl da hayran kalırız. Sanat; kişiye farklı bakış açıları sunan, yaşamın inceliklerini insan ruhuna ışınlayan, manevî değerleri ön plana çıkaran, emeğe saygıda kusur edilmemesi adına görsel ışıklar saçan tatlı bir uğraştır. Herkese göre farklı farklı tanımları içinde barındırır sanat.

Minyatür; el yazması kitapların metinlerini bezemek ve açıklamak amacıyla yapılmış küçük boyutlu renkli resimlerdir. Eğer bir kitap kapağındaki minyatürü çok yakından izlerseniz içinde ne kadar ince bir işçilik barındırdığını fark edip ustasını el üstünde tutarsınız. Minyatüre çok yakından bakıp minik el yazmalarındaki detayları büyüteçle incelediğinizde gözleriniz nasıl da yorulur. Kimi zaman insanın gözünden yaş gelir, gözlük bile fayda etmez kızaran gözlere şifa olmak adına. Gecesini gündüzüne katar minyatür ustası ve keyifle, sınıksız sanatına sarılır.

Osmanlı Devleti güzel sanatlara çok önem vermiştir. İslâm minyatür sanatı; İran'ı ve Mezopotamya'yı içine alıp, Helenistik ve Roma mirasını kucaklayarak Orta Asya ve Uzakdoğu sanatlarının etkileriyle oluşmuştur. İslâm sanatında minyatüre 'tasvir', minyatür yapan sanatçılara 'musavvir' veya 'nakkaş', nakkaşların birlikte çalıştıkları atölyeye de 'nakkaşhane' denilmiştir. Nakış nakış, sabırla işlenen o çalışmalardaki huzurun nuru, nakkaşın kitaplarında ipince yol alır. Bir başkadır sanatçı olmak ve bir başkadır musavvirin el yazmalarını yorumlayıp yol almak.

İslâm minyatür sanatının en önemli örneklerinden birçoğunun Timurlu dönemine ait olduğu bilinir. Uluğ Bey, İskender Sultan ve Herat'ta Giyâseddin Baysungur minyatür sanatını ve sanatkârları desteklemiş ve onlara imkânlar sağlamıştır. Güçlü bir şair ve hattat olan Baysungur'un Herat'ta kurduğu sanat atölyesinde hat, tezhip ve minyatür çalışmalarının olduğu ve burada en usta sanatkârların çalıştığı bilinmektedir.

Nefes nefes sanatına renk katan, kalemindeki incelikleri renklerine katıp fırçasında dans ettiren, sayfalardaki ince işlemelerini atölyesinde neşelendiren sabırlı bir ustadır sanatçılarımız. Ebrudan hüsn-i hat (güzel yazı)'a, tezhipten çiniye, minyatürden musikiye ballanır da ballanır Osmanlı sanatı. Sanatın, sanatçının, mütevazı ustaların mutlu eserlerinde sanatı yudumlamak dileğiyle.